

VÁLOGATÁS A SZERZŐI JOGI SZAKÉRTŐ TESTÜLET SZAKVÉLEMÉNYEIBŐL

TERVDOKUMENTÁCIÓ ÁTDOLGOZÁSA

SZJSZT-24/07/2

A Fővárosi Bíróság megkeresése

I. A Fővárosi Bíróság által feltett kérdések

A felperes azt állította, hogy Gyöngyös Város Polgármesteri Hivatalának felkérésére új telepítést dolgozott ki. Ez az új módosított telepítési terv, illetve új telepítési helyszínrajz (az F/30/1. alatti irat melléklete) eredeti alkotómunka eredménye, és szerzői jogi védelem alatt álló mű.

Ezek alapján a Szerzői Jogi Szakértő Testület feladata az, hogy vesse össze a felperes által 2005. november 2-án elküldött módosított telepítési tervet az elsőrendű alperes által készített tervdokumentációban lévő telepítéssel.

A bíróság itt jegyzi meg, hogy a felperest felhívta arra, hogy külső szakértő személyére tegyen indítványt, olyan szakértő személyére, aki a szennyvíz-technológia területén jártas, aki a szennyvíz-technológiai folyamatot, tisztítástechnológiát, a tisztítástechnológia egyes elemeinek nagyságát, a tisztítástechnológiát szolgáló létesítményeket vizsgálva és összehasonlítva közreműködik annak megállapításában, hogy a felperes és elsőrendű alperes engedélyezési terveiben mindezek az elemek milyen mértékben egyeznek vagy különböznek egymástól.

A két megnevezett szakértő D. D. és K. Cs.

A vizsgálat alapján a testület egészítse ki szakértői véleményét, elsődlegesen azt vizsgálja és állapítsa meg, hogy

1. vajon a felperes által készített új telepítési helyszínrajz, illetve módosított telepítési terv egyéni, eredeti alkotásnak tekinthető-e, szerzői jogi védelem alatt álló mű-e;
2. és ha igen, megállapítható-e az, hogy az elsőrendű alperes által készített vízjogi engedélyezési és kiviteli terv ugyanazon elemek felhasználásával készült, vagyis a felperes módosított terve képezte az elsőrendű alperes által készített terv döntő részét?
3. Ha ez utóbbi nem állapítható meg, térjen ki a Szerzői Jogi Szakértői Testület a két tervdokumentáció közötti különbözőségeire (a bíróság felhívja a figyelmet arra, hogy a 25. sorszámú felperesi irat melléklete a két vízjogi létesítési engedély műszaki tartalmának összevetését tartalmazza).

Az eljáró tanács válasza

Előzetes megállapítások

1. A felperes által módosított telepítési helyszínrajzként megjelölt dokumentum egy, a felperes által A4-es nagyságban pótlólag becsatolt lapoldal. Az oldalon emellett a szennyvíztisztító telep építési területének mindössze fele található meg, amely nem tartalmazza a részletes egybevetéshez szükséges műszaki adatokat. Az eljáró tanács ezért a jelen ügyben adott elsődleges szakvéleményében vizsgált tervdokumentációk terveihez képest csupán e dokumentum kiegészítő vizsgálatát és az alperesi dokumentumokkal történő összevetését végezhette el. A fent megjelölt módosított telepítési helyszínrajz értelemszerűen az alperes által készített dokumentumok közül a helyszínrajzzal volt összevethető. Ezt a rendelkezésre álló vizsgálati anyag 2. számú dossziéja tartalmazza, amelynek megnevezése: „Gyöngyös város szennyvíztisztító telep bővítése, vízjogi létesítmény engedélymódosítás”.
2. A felperes által megjelölt, szennyvíz-technológiában jártas szakértők részéről az eljáró tanács mindezedig nem kapott a jelen ügyre vonatkozóan tett (vagy akár egyéb) megállapításokat, ezért az eljáró tanács az alábbi észrevételeit a bíróság által megküldött iratanyag vizsgálata alapján tette meg. Mindazonáltal az eljáró tanács álláspontja szerint a szennyvíztisztítási, -technológiai, illetve ahhoz kapcsolódó műszaki megoldások a szerzői jog körén kívül esnek.

Ad 1. A felperes módosított telepítési helyszínrajza (illetve annak rendelkezésre álló fele) egyéni, eredeti alkotásnak minősül, és mint ilyen a szerzői jogi védelem feltételének megfelel. Az egyes műtárgyak egymáshoz képest elfoglalt helyzetének, illetve alapvető méreteinek meghatározása önálló tervezési folyamatot feltételez.

Ad 2. A kérdést szétválasztva az eljáró tanács a következő megállapításokat teszi.

Egyrészt a felperes módosított telepítési helyszínrajza és az elsőrendű alperes B. Kft. megnevezésű alvállalkozója által készített tervek egyes műtárgyai (pl.: rothasztó, utóülepítő) funkciójukban azonosak. Ezzel kapcsolatosan azonban az eljáró tanács utalni kíván elsődleges szakvéleményének azon megállapítására, amely szerint:

„... a helyszínrajzok és az egyes műtárgyak tervei esetében is a felperesi és alperesi tervek között fennálló esetleges hasonlóságok a műszaki létesítmény általános rendeltetéséből, a vonatkozó hatósági előírásokból és egyéb szabályokból adódnak, ezért e hasonlóságok nem hordozzák a szerzői jogi védelem feltételeként szükséges egyéni-eredeti jelleget.”

Funkciójukban azonos műtárgyak a felperes és az alperes tervein történő feltüntetése tehát önmagában nem jelenti azt, hogy az alperes a felperes tervének elemeit használta fel. Egy példával érzékeltetve ezt: egy lakóház terveinek elkészítése során önmagában az, hogy a háznak ablakot terveznek – mint azt számos megelőzően tervezett ház esetében is tették – nem számít sem plágiumnak, sem más, korábbi tervek átdolgozásának, mindössze az épület funkciójából adódó szükségszerűségnek. Szerzői jogi értelemben ilyen esetben a tervezett elemeknek, műtárgyaknak nem jellegük, funkciójuk, hanem megjelenítésük, megtervezésük módja védett.

Másrészt, a fenti megállapításból következően az adott létesítménybe funkciójuknál fogva szükségszerűen betervezendő műtárgyak körének a felperes és az alperes tervein történő átfedése önmagában nem támasztja alá azt az esetleges feltevést, hogy a felperes módosított terve képezte volna az elsőrendű alperes által készített terv döntő részét.

Bár a felperes pótlólag benyújtott tervén és az alperes által készített tervdokumentációkon található egyes műtárgyak elhelyezkedésének néhány eleme hasonlít egymásra (így pl. a tisztítóblokk/egységes biológiai műtárgy a rothasztó és az előülepítő között helyezkedik el), ezek a hasonlóságok adódhatnak a tervezéshez rendelkezésre álló terület adottságaiból, míg a műtárgyak kialakításukban, teljesítményükben és más egyéb szempontból továbbra is különböznek egymástól. Így pl. a rothasztó és az előülepítő a felperes tervén a tisztítóblokkal párhuzamos, míg az alperes tervén arra merőlegesen helyezkedik el, a tisztítóblokk a felperes tervén két, az alperes tervén három részből áll. Teljesen eltérő az utóülepítő elhelyezése és mérete a felperes és az alperes tervén. Ezenkívül az alperes terve egy fertőtlenítőt helyez a meglévő utóülepítő felé, valamint a meglévő iszapvíztelenítő gépház bővítésére vonatkozóan is ad megoldást. Az egyéb, már meglévő műtárgyak új tervezői munkát nem igényeltek.

Erre tekintettel az eljáró tanács a felperes által pótlólag benyújtott, módosított telepítési helyszínrajzra vonatkozóan is úgy véli, hogy ezen helyszínrajz és az alperes által korábban benyújtott helyszínrajzok között nincs olyan egyezés, amely alapján megállapítható lenne, hogy az alperes terve a felperes tervének felhasználásával vagy átdolgozásával készült volna.

Megjegyezni kívánja ugyanakkor az eljáró tanács, hogy a felperes tervdokumentációjában és az ahhoz kapcsolódó műszaki leírásban szereplő vagyoni értékű műszaki megoldások és ismeretek, bár önmagukban nem állnak szerzői jogi védelem alatt, esetlegesen a Ptk. szabályai szerinti oltalomban részesülhetnek.

Ad 3. Mint az előzetes megállapítások során jeleztük, a felperes módosított tervén mindössze a szennyvíztisztító telep építési területének fele található meg. Az azon található műtárgyak elhelyezkedését és az egyéb, a felperes és az alperes tervének összehasonlítása szempontjából releváns tényeket a 2. kérdésre adott válasz 6. bekezdése tartalmazza. Az eljáró tanács áttanulmányozta a felperes által benyújtott, a két vízjogi létesítési engedély műszaki tartalmát elemző összehasonlítást is, azonban az abban szereplő adatok, műszaki

megoldások álláspontja szerint nem képezik szerzői jogi védelem tárgyát. Az pedig, hogy a két engedély tartalma a műtárgyak tekintetében hasonlóságokat mutat, a 2. kérdésre adott válaszból fakadóan a műszaki létesítmény funkciójából adódik.

*Dr. Szilágyi István, a tanács elnöke
Dr. Gondol Daniella, a tanács előadó tagja
Jékely Zsolt, a tanács szavazó tagja*

FILMELŐÁLLÍTÓ FOGALMÁNAK ÉRTELMEZÉSE

SZJSZT- 28/07/02

A Fővárosi Bíróság megkeresése

A megkereső által feltett kérdés

1. Hogyan értelmezhető az előállító fogalma az Sztj. 66. §-ának (3) bekezdése alapján, figyelemmel arra, hogy a jogszabályi rendelkezés a felhasználáshoz kapcsolódó bevétel alapján határozza meg a díj alapjául szolgáló bevételt?
2. Hogyan értelmezhető az Sztj. 66. §-ának (3) bekezdése és 16. §-ának (4) bekezdése, figyelemmel arra, hogy ez utóbbi szerint a felhasználónak kell a jogdíjat fizetni a felhasználáshoz kapcsolódó bevétel arányában?
3. Fejtse ki a Szerzői Jogi Szakértő Testület álláspontját: nincs-e ellentmondás abban a tekintetben, hogy az Sztj. 66. §-ának (3) bekezdése alapján az előállítót, míg az általános szabályok a felhasználót kötelezik díj fizetésére, amennyiben az ellentmondás fennáll, ez mivel oldható fel?
4. Hogyan értelmezhető a koprodukciós szerződés alapján az Sztj. 66. §-a (3) bekezdésének rendelkezése?

Az eljáró tanács válasza

Ad 1. Az Sztj. 66. §-a (3) bekezdésében szereplő filmelőállító fogalma az eljáró tanács álláspontja szerint semmiben sem különbözhet az Sztj. 64. §-ában meghatározott filmelőállító fogalmától, azaz, idézve a törvényt, filmelőállító az a „természetes személy, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, aki vagy amely saját nevében kezdeményezi és megszervezi a film megvalósítását, gondoskodva ennek anyagi és egyéb feltételeiről”. Ezen körben jelen eljáró tanács ugyanezen peres ügyben kifejtette álláspontját, mely szakvéleményben a 66. §-ra vonatkozóan is értelmezte a filmelőállító fogalmát.

Az Sztj. 66. §-ának (3) bekezdése kimondja, hogy: „a szerzőt minden egyes felhasználási mód tekintetében külön-külön díjazás illeti meg. A felhasználáshoz kapcsolódó bevételnek minősül az a támogatás is, amelyet az előállító a film megvalósításához kap. A díj megfizetésére az előállító köteles.” E rendelkezés alapján tehát – ettől eltérő szerződés hiányában – a díjat a film előállítója fizeti meg. Az Sztj. vonatkozó indokolása szerint „a megfilmesítési szerződés a felhasználási szerződés sajátos válfaja”. Erre nézve a 66. § (1) és (2) bekezdései szerint a film előállításához felhasznált zeneművek kivételével minden más érintett mű szerzője „el-lenkező kikötés hiányában átruházza az előállítóra a filmalkotás felhasználására és a felhasználás engedélyezésére való jogot”. Az Sztj. 55. §-a előírja, hogy „A felhasználási szerződésekre vonatkozó rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell a szerzői vagyoni jogok átruházására irányuló szerződésekre, valamint az előadóművészi teljesítmények felhasználására vonatkozó szerződésekre is.” Az Sztj. 16. § (4) bekezdése szerint „Ha a törvény másképp nem rendelkezik, a szerzőt a mű felhasználására adott engedély fejében díjazás illeti meg, amelynek – eltérő megállapodás hiányában – a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel kell arányban állnia.” Mindezek alapján az Sztj. 66. § (3) bekezdésének a felhasználáshoz kapcsolódó bevételt érintő szabálya úgy értelmezendő, hogy a film előállítója által a felhasználási módonként külön-külön fizetendő bevételarányos jogdíjak számításánál nem csupán a film forgalmazásából eredő bevételeket (jogátruházás ellenértéke vagy licencdíjak, reklámozási díjak stb.), hanem a film megvalósításához kapott mindennemű támogatást is figyelembe kell vennie.

Ad 2. Sztj. 16. § (4): „Ha e törvény másképp nem rendelkezik, a szerzőt a mű felhasználására adott engedély fejében díjazás illeti meg, amelynek – eltérő megállapodás hiányában – a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel kell arányban állnia. A díjazásról a jogosult csak kifejezett nyilatkozattal mondhat le. Ha a törvény a felhasználási szerződés érvényességét megszabott alakhoz köti, a díjazásról való lemondás is csak a megszabott alakban érvényes.”

A szerző a film előállítójára egyrészt a filmalkotás felhasználásának jogát, másrészt a film mások által történő felhasználásának engedélyezési jogát is átruházza. A vagyoni jogok átruházásával a szerző helyett a film előállítója lesz a mások által történő további felhasználások (nyilvános vetítés, televíziós sugárzás, internetes hozzáférhetővé tétel, videokazetta formájában való terjesztés stb.) engedélyezési jogosultja, és az engedélyezett felhasználásokból származó bevételekkel arányos díjak közvetlenül neki járnak. A szerzők felé a film előállítója a saját bevételeivel arányosan tartozik felhasználási nemenkénti díjazással.

Ad 3. A fentiekben hivatkozott Sztj.-helyekből következik, hogy az Sztj. 66. §-a (3) bekezdésének tartalma a díjfizetési kötelezettség vonatkozásában sem mond ellent a felhasználási szerződések általános szabályainak. A vagyoni jogait a film előállítójára átruházó szerzővel szemben az előbbi minősül felhasználónak. A jog átruházása folytán harmadik személyeket jogosító filmelőállítóval szerződő további felhasználók pedig vele szemben válnak kötelezetté.

Ad 4. Amint arra az eljáró tanács a szóban forgó ügyben korábban adott, 28/07 sz. véleményében már rámutatott, jogunk nem ismer nevesített koprodukciós szerződéstípust és a koprodukcióra irányuló szerződéseket az egyes nemzeti jogokban különbözőképpen minősítik. Tartalmuk esetenként változik, és külön-külön elemzendő. Az eljáró tanácsnak jelen esetben nem áll rendelkezésére értékelhető koprodukciós szerződés. Az Szjt. 66. §-a (3) bekezdésének alkalmazása szempontjából mindenekelőtt az vizsgálandó, hogy a közösen vállalt produkció keretében melyik fél vagy felek minősülnek a film előállítójának az Szjt. 64. §-a (3) bekezdésben foglalt kumulatív feltételek alapján. Külön-külön egyik eleve szükséges feltétel teljesülése sem vonja maga után a film előállítójának minősülést; így tehát önmagában a film kezdeményezése és megrendelése vagy előállításának anyagi fedezése sem avatnak filmelőállítói jogok és kötelezettségek alanyává. Ha a törvényi feltételek teljesítése megoszlik a koprodukcióban résztvevők között, eltérő megállapodásuk hiányában csak közösen minősülhetnek a film előállítójának, és a Ptk. XLVI. fejezetének 1. pontja szerinti „koordinatív” polgári jogi társaságra vonatkozó szabályokba foglalt elvek alkalmazásával, egyetemlegesen felelnek harmadik személyekkel, így a jogaikat rájuk ruházó szerzőkkel szemben (574. §), akár valamelyikük csődbemenetele esetén is. A koprodukcióban részt vevő felek egymás között ettől eltérően is rendelkezhetnek és megállapodhatnak, melyikük szerződjön a szerzőkkel és más közreműködőkkel a saját nevében, ennek anyagi fedezetének biztosítását is vállalva.

*Dr. Boytha György, a tanács elnöke
Dr. Weber Judit, a tanács előadó tagja
Dr. Mayer Erika, a tanács szavazó tagja*

NÉPMŰVÉSZETI JELLEGŰ TÁRGY SZERZŐI JOGI VÉDELME

SZJSZT-21/08

A Fővárosi Bíróság megkeresése

A Fővárosi Bíróság által feltett kérdés

A másodrendű felperes által tervezett, az alperes megrendelésére készült kulacs egyéni, eredeti alkotó munka eredménye-e, vagy sem?

Az eljáró tanács szakértői véleménye

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban Szjt.) 1. §-ának (3) bekezdése szerint a „szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó

egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. A védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől.”

Ez azt jelenti, hogy a szerzői jogi védelemnek a mű egyéni, eredeti jellegén kívül más feltétele nincs és nem is lehet. Ebből tehát az következik, hogy a bíróság által feltett kérdés arra irányul, hogy a másodrendű felperes által tervezett és elkészített kulacsok szerzői jogi védelem alatt állnak-e vagy sem.

Az Sztj. 1. § (7) bekezdése kimondja, hogy a „folklor kifejeződései nem részesülnek szerzői jogi védelemben. E rendelkezés nem érinti a népművészeti ihletésű, egyéni, eredeti jellegű mű szerzőjét megillető szerzői jogi védelmet.” Azaz ha csupán a népművészet kifejeződéséről van szó, az alkotás nem részesülhet szerzői jogi védelemben.

A Szerzői Jogi Szakértői Testület megállapítja, hogy a per tárgyát képező kulacsok formája teljesen hagyományos, a népművészetből évszázadok óta ismert alaki és arányrendszert követ annak ellenére, hogy a kulacsok tervezett felhasználása érdekében a másodrendű felperes kénytelen volt a formát lekicsinyíteni, amely által az ismert arányrendszer a kulacsok nyakánál némileg torzult. Ez a formai kicsinyítés, még akkor is, ha az így kapott tárgyak formája jóval kisebb, mint az ismert népi formáké, nem tekinthető olyan szellemi tevékenységnek, amely a kulacsok szerzői műként való védelmét indokolná. A kulacsokról készült felvételek alapján megállapítható, hogy azok nem rendelkeznek olyan egyéni, eredeti jelleggel, amelynek alapján megkülönböztethetők lennének más ilyen termékektől, és amely a szerzői jogi védelmet megalapozná.

Mivel az Sztj. fent idézett 1. § (3) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy a szerzői jogi védelem nem függ minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől, ezért a kulacsok ilyen szempontú megítélésével az eljáró tanács nem foglalkozott.

Összességében tehát a testület véleménye az, hogy a perbeli kulacsok mint a folklor kifejeződései az Sztj. 1. §-ának (7) bekezdése értelmében nem részesülnek szerzői jogi védelemben.

Dr. Győri Erzsébet, a tanács elnöke
Dr. Lendvai Zsófia, a tanács előadó tagja
Ambrus Éva, a tanács szavazó tagja

ALKALMAZOTT GRAFIKAI MŰ SZERZŐSÉGE*SZJSZT-30/08/1**A Pest Megyei Bíróság megkeresése**A Pest Megyei Bíróság által feltett kérdés*

1. Önálló szellemi terméknek minősül-e a felperes által kialakított logó és arculatterv?
2. Állapítsa meg a testület, hogy az 1992–1994. között forgalmazott Béres-termékek logója és grafikai terve a felperes szellemi terméke-e; a felperes szerzőnek minősül-e a Béres Csepp, a Béres C-vitamin és a Béres pezsgőtabletták cég-, csomagolás-arculattervének vonatkozásában!
3. A 2000. évi „módosított arculat” új szerzői alkotásnak minősül-e?
4. Amennyiben igen, melyek a megkülönböztető és elhatároló ismérvek az 1992–94-ben készített felperesi alkotásokhoz képest?
5. Amennyiben nem minősül önálló szellemi terméknek, megvalósítja-e a felperes szerzői jogainak megsértését a 2000. évi „módosítás”?
6. A jelenleg kialakult állapot szerint a 2000. évi „módosított” grafikához szükséges volt-e hozzájárulást, engedélyt beszerezni a felperestől, vagy sem?
7. A 2001 és 2006 közötti időszakra érvényesített, összesen 15 000 000 forint kártérítés a felperes szerzői jogainak megsértése esetén reális, vagy túlzott mértékű-e?
8. A felperes szerzői jogainak megsértése esetén, figyelemmel az alperesek forgalmára, megfelelő mértékű-e az öt év távlatában érvényesített 15 000 000 forintos kárigény?
9. Szíveskedjenek választ adni az alperes beadványában megjelölt 24. sorszámú 1., 2., 3. és 4. kérdésekre is!

Az alperes 24. sorszámú beadványában feltett kérdések

10. (Alperes beadványának 1. számú kérdése) Megállapítható-e 100%-os bizonyossággal, minden kétséget kizáróan a felperes által rendelkezésre bocsátott bizonyítékok alapján, hogy a perbeli logó szerzője a felperes?
11. (Alperes beadványának 2. számú kérdése) Megállapítható-e 100%-os bizonyossággal, minden kétséget kizáróan a felperes által rendelkezésre bocsátott CD-ROM adathordozó alapján, hogy a CD-ROM adathordozón található fájloknak a felperes a készítője?
12. (Alperes beadványának 3. számú kérdése) Megállapítható-e 100%-os bizonyossággal, minden kétséget kizáróan a felperes által rendelkezésre bocsátott CD-ROM adathordozó alapján, hogy a CD-ROM adathordozón található fájlok mikor készültek?
13. (Alperes beadványának 4. számú kérdése) Mikor készültek a felperes által rendelkezésre bocsátott CD-ROM adathordozón szereplő fájlok?

Az eljáró tanács szakértői véleménye

Az eljáró tanács a bíróság, illetve az alperes kérdéseinek megválaszolása előtt rögzíteni kívánja, hogy a Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 8. §-ának (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást ...”.

Az eljáró tanács meg kívánja jegyezni, hogy a számára átadott iratok alapján nem állapítható meg egyértelműen, hogy a vitás kérdésben a jelenlegi vagy a tárgybeli alkalmazott grafikai alkotás készítésekor hatályos jogszabályt kell alkalmazni. Ennek eldöntéséhez abban a kérdésben kell először állást foglalni, hogy a szerző és az alperesek között létrejött-e érvényes felhasználási szerződés, és ha igen, az kiterjedt-e a tárgybeli alkalmazott grafikai alkotások átdolgozására. Ha mindkét kérdésre „igen” a válasz, úgy a szerzői jogról szóló 1969. évi III. törvény (a továbbiakban: „régí Szjt.”) szabályait kell alkalmazni, mivel a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: „új Szjt.”) 107. §-ának (1) bekezdése szerint annak szabályait csak a hatálybalépése után kötött felhasználási szerződésekre lehet alkalmazni. Ha azonban a szerző és az alperesek között nem jött létre érvényes felhasználási szerződés, vagy az nem tartalmazott rendelkezést az átdolgozás vonatkozásában, úgy az új Szjt. rendelkezéseit kell alkalmazni. Mindemellett szükséges azt is megjegyezni, hogy a régi és az új Szjt. a jogvita eldöntéséhez szükséges kérdésekben lényegében azonos rendelkezéseket tartalmaz. Az eljáró tanács szakértői véleménye megfogalmazása során abból indult ki, hogy a jogvita eldöntése során az új Szjt. rendelkezései az irányadók.

Ad 1. Az új Szjt. 1. §-ának (1) bekezdése szerint a törvény az irodalom, a tudomány és a művészet alkotásait védi. A Szjt. hivatkozott szakaszának (2) bekezdése szerint a szerzői jogi védelem független attól a körülménytől, hogy az adott műtípust az Szjt. nevesít-e vagy sem. Az Szjt. 1. §-ának (3) bekezdése szerint a védelem akkor illeti meg a műveket, ha azok szellemi tevékenységből fakadnak, illetve azok egyéni, eredeti jellegűek. A régi Szjt. 1. és 4. §-a, illetve az annak végrehajtására kiadott 9/1969. (XII. 29.) MM rendelet (a továbbiakban: „Vhr.”) 1. §-a ezzel tartalmában megegyező szabályozást tartalmazott.

A fentiek alapján az eljáró tanács megállapítja, hogy az az arculattev, amelyet S. A. (a továbbiakban: „felperes”) a per irataiban saját alkotásaként jelölt meg, a szerzői jogi szabályok által védett alkotásnak minősül.

Ad 2. Az eljáró tanács megállapítja, hogy a peres felek eltérő nyilatkozatokat tettek a szerzőség kérdésében, mivel a felperes magát nevezte meg szerzőnek, miközben alperesek felperes szerzőségét vitatják.

A peres felek eltérő nyilatkozatából adódóan a szerző személyét az eljáró tanács számára átadott bizonyítékok alapján lehet és szükséges megállapítani.

Az eljáró tanács megállapítja, hogy a számára átadott iratok között nem található olyan felhasználási szerződés, amely alapján a szerző személye egyértelműen megállapítható lenne. Ennek oka, hogy a peres felek az eljárás során olyan nyilatkozatokat tettek, mely szerint a felhasználás alapjául szolgáló szerződést nem tudják az eljáró bíróság számára átadni. Azonban az eljáró tanács számára átadott egyéb bizonyítékok alapján egyértelműen kijelenthető, hogy a perbeli arculat és logó szerzője a felperes.

Az eljáró tanács meg kívánja azonban azt is jegyezni, hogy a szerző személyére vonatkozóan az Szjt. 94/B. §-a megdönthető vélelmet határoz meg. E szerint, ellenkező bizonyításig azt kell szerzőnek tekinteni, akinek nevét ilyenként a szokásos módon feltüntették. Az eljáró tanács megállapítja, hogy a per tárgyát képező alkotásoknak – a felperes 2008. március 25. napján kelt „érdemi észrevétel” elnevezésű irata szerint – ismert olyan publikációja, amely a felperest jelöli meg azok szerzőinek, miközben nem ismert olyan publikáció, amely a felperestől eltérő személyt jelölne meg szerzőként. E tényből az következik, hogy az ellenkező bizonyításig az alpereseket terhelné annak bizonyítása, hogy nem felperes a per tárgyát jelentő művek szerzője.

Ad 3–4. Az eljáró tanács, miután megtekintette a 2000. évben készített „módosított arculatot”, azt állapította meg, hogy az – összevetve annak 1991-ben készített eredeti változatával – nem tekinthető önálló (származékos) szerzői műnek. E következtetésre elsősorban azért jutott az eljáró tanács, mivel megítélése szerint a „módosított arculat” elkészítése során nem került sor olyan alkotó folyamatra, amelynek eredményeként a „módosított arculat” az eredetivel összevetve egyéni, eredeti jelleget mutatna.

Az eljáró tanács azt is megvizsgálta, hogy a „módosított arculat” elkészítője (megrendelője) megsértette-e a felperesnek az új Szjt. 29. §-a szerinti átdolgozáshoz fűződő kizárólagos vagyoni jogát. E körben az eljáró tanács azt állapította meg, hogy az eredeti arculat módosítása – épp a „módosított arculat” már említett egyéni, eredeti jellegének hiánya miatt – nem érte el az átdolgozás szintjét. Az eljáró tanács ugyanakkor azt is hangsúlyozni kívánja, hogy a szerzői művek engedély nélküli módosítása (torzítása, csonkítása) még a kizárólagos vagyoni jogok sérelme hiányában is megvalósíthatja/megvalósítja a szerzők személyhez fűződő jogának sérelmét.

Ad 5–6. A „módosított arculat” készítőjének (megrendelőjének) a módosítások jogszerű elvégzéséhez be kellett (volna) szereznie az eredeti szerző hozzájárulását, mivel az a szerző személyhez fűződő jogait érinti. Ha ilyen hozzájárulással nem rendelkeztek a felperes részéről, úgy megsértették a felperesnek az új Szjt. 13. §-a szerinti, a mű egységét oltalmazó, személyhez fűződő jogát, mivel a végrehajtott módosítások az eredeti szerző hírnevére sérelmesek.

Az eredeti (1992-es) logó egyebek mellett hangsúlyos szerkesztési vonalaival, a talpas „B” betű íveinek megrajzolásával és a csepp konkrét, szerkesztett körvonalával egy tervezett,

szerkesztett embléma, amelyet a csepp plasztikájának érzékeltetésére finom átmenettel jelenít meg, kontrasztot képezve a kemény vonalakkal.

Az áttervezett logóban mindezek eltűnnek, a szerkesztési vonalak részbeni meghagyásával, de kivilágosításával a forma, a kör megjelenik, de a szerkesztett „B” betű helyett csak „B” betű marad, ami lényegében csupán arányaiban ugyanaz, mint az eredeti. A csepp kontúrja sem jelenik meg, és a négyzet és a kör közötti terület is egy tónust kap. Más betűtípussal és formában írják fel a „Béres csepp” szavakat is. Ezt a logót az eredeti tervhez képest megváltoztatták – bár arányait megtartották –, és ezzel lényeges látványbeli módosítást hajtottak végre. Az elvégzett módosítás ahhoz hasonlít, mintha Leonardo da Vinci Vitruvius című világhírű tanulmányrajzát, (ahol körben ábrázolva mutatja meg az aranymetszés szabályait egy emberi alakon keresztül,) megfosztanánk a körtől, és az alakot színes tónussal töltenénk ki...

Az eredeti „Béres csepp” embléma korábbi publikálása egyértelműen a felperes szellemi terméke, amelynek megváltoztatása, eltorzítása sérti a szerző személyhez fűződő jogát. Az Sztj. által megkívánt hozzájárulás létrejöttéhez utaló dokumentumot az eljáró tanács számára átadott iratok pedig nem tartalmaznak.

Az eljáró tanács rögzíteni kívánja, hogy a „módosított arculat” elkészítése során végrehajtott módosítások túlmennek azon a körön, amelyek a mű felhasználásához elengedhetetlenek vagy nyilvánvalóan (pl. az alkalmazott nyomdatechnikához) szükségesek lennének, ezért arra az új Sztj. 50. §-a nem alkalmazható.

Ad 7–8. A felperes 2006. november 8. napján kelt keresetlevelében nem szerzői jogi alapon, hanem a Ptk. kártérítésre vonatkozó rendelkezései alapján, „kártérítés” jogcímen kérte az alpereseket kötelezni a felperes személyhez fűződő jogának megsértése miatt. Miközben az új Sztj. 94. § (2) bekezdése alapján a felperes valóban követelhet szerzői joga megsértése esetén a polgári jogi felelősség alapján kártérítést, annak összecszerűsége azonban – elsősorban a polgári jogi felelősség területén érvényesülő szubjektív szempontok miatt (Ptk. 339. §-ának második mondata) – kívül esik a Szerzői Jogi Szakértő Testület hatáskörén.

A felperes 2008. április 23. napján kelt „érdemi észrevételei” között keresetét úgy módosította, hogy a kártérítést a felperes vagyoni jogának megsértése miatt kéri megfizetni. E körben az eljáró tanács arra kíván rámutatni, hogy álláspontja szerint a felperes vagyoni joga – az arculat engedély nélküli módosításával – nem sérült, így ezen a jogcímen a felperest kártérítés sem illeti meg.

Ad 10. Az eljáró tanács megállapítja, hogy a felperes által csatolt bizonyítékok alapján egyértelműen kijelenthető, hogy a perbeli logó eredeti szerzője a felperes. Az eljáró tanács ugyanakkor arra is fel kívánja hívni a figyelmet, hogy az új Sztj. 94/B. §-a szerint egyébként is az alpereseket terhelné annak bizonyítási terhe, hogy a perbeli arculat szerzője nem a felperes.

Ad 11. Az eljáró tanács megállapítja, hogy a felperes által csatolt CD-ROM-on a per anyagaihoz csatolt grafikák láthatóak, amelyek szerzősége kérdésében az eljáró tanács már állást foglalt.

Ad 12–13. A hivatkozott kérdések megválaszolására – mivel azok a szerzői jogi vita eldöntése szempontjából nem relevánsak – a Szerzői Jogi Szakértő Testületnek nincs hatásköre. Az eljáró tanácsnak a szerzőség, illetve a szerzői jogok megsértése vonatkozásában tett megállapítása miatt a kérdésekre adandó válaszok a szerzői jogi vita szempontjából irrelevánsak.

Dr. Győri Erzsébet, a tanács elnöke
Dr. Békés Gergely, a tanács előadó tagja
Benczúr Gyula, a tanács szavazó tagja

Válogatta és összeállította: dr. Kiss Zoltán